

บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดอ่างทอง

ADVISORS' ACTUAL AND IDEAL ROLES IN STUDENT CARE SYSTEM OF SECONDARY SCHOOLS IN ANG THONG

ประเสริฐ สุขขุม/ PRASEART SUKKUM¹
อมรรัตน์ สนั่นเสียง / AMORN RAT SANANSEANG²
รวีวัตร์ สิริภูบาล / RAWEEWAT SIRIPHUBAL³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทที่เป็นจริงต่อการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดอ่างทอง 2) ศึกษาบทบาทที่คาดหวังต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดอ่างทอง และ 3) เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดอ่างทอง จำนวน 254 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูที่ปรึกษามีบทบาทที่เป็นจริงต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากระดับมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน ด้านการรายงานผล และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ตามลำดับ

2. ครูที่ปรึกษาที่มีความคาดหวังต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากระดับมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งต่อนักเรียน

¹นักศึกษาลัทธิศาสตร์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ครูโรงเรียนสตรีอ่างทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

²อาจารย์ ดร.,คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

³อาจารย์ ดร.,ผู้อำนวยการสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ด้านการรายงานผล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการพัฒนา และส่งเสริมนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ตามลำดับ

3. บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูที่ปรึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยรวม โดยบทบาทที่คาดหวัง สูงกว่าบทบาทที่เป็นจริง ทั้งรายด้านและรายการ

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักเรียนมัธยมศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study advisors' actual roles in student care system; 2) investigate advisors' ideal roles in student care system; and 3) compare the actual roles and the ideal roles in the student care system. The sample group consisted of 254 advisors of the secondary schools in Ang Thong Province. The research instrument was the developed questionnaire. The data were analyzed using mean, standard deviation, and t-test.

The findings revealed as follows:

1. The advisors' actual role in the student care system was at a high level both overall and in specific aspects. They were, in the descending order, screening students, knowing students individually, transferring students, encouraging and developing students, reporting the results, and preventing and solving the problems.

2. The advisors' ideal role in the student care system was at a high level both overall and in specific aspects. They were, in the descending order, transferring students, reporting the results, screening students, knowing students individually, encouraging and developing students, and preventing and solving problems.

3. The advisors' actual and the ideal roles in the student care system were statistically different at .05 level. Specifically, the ideal roles were higher than the actual roles both overall, specific aspects and items.

Keywords: student care system, secondary student

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดในเกือบทุกมิติในยุคโลกไร้พรมแดน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญทำให้เกิดการไหลทะลักของข้อมูล ข่าวสารและวัฒนธรรมข้ามชาติทั้งทางบวกและทางลบ ส่งผลให้สังคมไทย ณ วันนี้มีความสับสน วุ่นวายและนับวันจะทวีความซับซ้อนและรุนแรงอย่างน่าเป็นห่วง ปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของบุคคล อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ก่อให้เกิดปัญหามานานัปการ โดยเฉพาะต่อเด็ก และเยาวชน เช่น ปัญหาสุขภาพจิต การล่องละเมิดสิทธิเสรีภาพ การกลั่นแกล้ง รังแก ความรุนแรง และการทารุณกรรมในรูปแบบต่าง ๆ การลักขโมย ปัญหายาเสพติด การไม่ประสบความสำเร็จ ด้านการเรียนและอาชีพ รวมทั้งปัญหาเรื่องเพศหลากหลายลักษณะ เป็นต้น (รัตนพร พลลาภ, 2551: 1)

การสร้างภูมิคุ้มกันและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนให้ได้รับการพัฒนาเต็มตาม ศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตด้วยวิถีแห่งปัญหาอย่างมีคุณค่าของตนเองและสังคม และปลอดภัยจาก ภาวะวิกฤติดังกล่าวข้างต้น นับเป็นพันธกิจสำคัญของหน่วยงานการศึกษาและสถานศึกษา ทุกระดับซึ่งต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องร่วมพลังสร้างสรรค์และ ร่วมรับผิดชอบในรูปของเครือข่ายพันธมิตรที่เข้มแข็ง อย่างไรก็ตามแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการ ใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งอาศัยองค์ความรู้ด้านจิตวิทยาและกระบวนการแนะแนว เป็นกลไกหลักในการป้องกันแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างทักษะ การดำรงชีวิตแก่ผู้เรียน ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา แต่ด้วยข้อจำกัดด้านบุคลากรแนะแนว และช่องว่างระหว่างวัยของผู้ให้และผู้รับบริการ ทำให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ทั่วถึง ทุกกลุ่มเป้าหมายการขับเคลื่อนระบบไม่มี ประสิทธิภาพเท่าที่ควร (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2550: 1)

การพัฒนานักเรียนทุกคนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการ ทางศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและ การช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจาก จะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็มีปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ก็เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิต และสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไป ตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคนโดยเฉพาะบุคลากร ครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์ และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตองงามเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคมต่อไป (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2544: 11)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับผิดชอบ การจัดการเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีเป้าหมายให้พัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต ซึ่งนอกจากจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนโดยตรงแล้วยังจำเป็นต้องคำนึงถึงกลไกและสภาพแวดล้อมที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่ เพื่อเตรียมคนให้มีคุณภาพ สามารถคิดวิเคราะห์ ป้องกันและแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัวและสังคมได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547: 3)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบหนึ่ง ซึ่งเป็นนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ใช้เป็นมาตรการในการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนมีมาตรฐานโดยการจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การจัดกิจกรรมความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพทางสังคม ตลอดจนป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ปัญหาสารเสพติด ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่ถึงประสงค์ ปัญหาทางเพศ โดยการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547: 4)

สภาพปัญหาและสถานการณ์เด็กที่กล่าวมาข้างต้น ล้วนแล้วแต่เป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบัน เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ปัญหาเกี่ยวกับสถานการณ์เด็กที่เกิดขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้น โดยการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้ นักเรียนได้รับพัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวง โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิตได้ร่วมกันวางรากฐานการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและยั่งยืน เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอภาคกันในการรับ การศึกษา โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547: 2-3)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ได้ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้ สถานศึกษาในสังกัดจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อวางแผนและจัดกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ช่วยเหลือ ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่ นักเรียนในแต่ละด้าน แต่การดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุเป้าหมายตามแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากสถานศึกษามีความแตกต่างหลากหลายทั้งรูปแบบการบริหารจัดการ ช่วงชั้นที่เปิดสอน วัยของนักเรียนที่ต้องใช้จิตวิทยา และทักษะในการทำความเข้าใจนักเรียนที่แตกต่างกัน ความรู้ และความสามารถของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาแต่ละแห่งซึ่งล้วนแต่เป็นปัญหา อุปสรรค ต่อการดำเนินงานทั้งสิ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5, 2555: 8)

โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดอ่างทอง มีจำนวน 14 แห่ง มีครูที่ปรึกษา จำนวน 753 คน นักเรียน จำนวน 12,000 คน ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ มาจากครอบครัวที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ร้อยละ 80 ที่เหลือเป็นอาชีพรับจ้างทั่วไป การดำเนินนโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ได้มอบหมายให้ครูที่ปรึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ การจัดกิจกรรมและรายงานข้อมูลต่าง ๆ ให้ หน่วยงานนี้ได้ทราบ จากการรายงานเบื้องต้น พบว่ามีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีคุณลักษณะ ไม่พึงประสงค์ โดยมีพฤติกรรมเสี่ยง โดยดื่มสุรา สูบบุหรี่ เล่นการพนัน จากเหตุผลที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูที่ปรึกษา มีหน้าที่โดยตรงในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง นักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน การส่งต่อนักเรียน และ การรายงานผล ทั้งในด้านการสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงมี ความสนใจที่จะศึกษาบทบาท ที่เป็นจริงและที่บทบาทคาดหวังในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของครูที่ปรึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดอ่างทอง ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็น ประโยชน์ต่อผู้วิจัยผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บังคับบัญชาระดับสูงขึ้นไปรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการช่วยเสริมสร้าง ความเข้มแข็งให้สถานศึกษามีมาตรฐานในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนดี มีความรู้และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทที่เป็นจริงต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู ที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อศึกษาบทบาทที่คาดหวังต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู ที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดอ่างทอง

3. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดอ่างทอง

วิธีดำเนินการ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดอ่างทอง จำนวน 254 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามดำเนินการเก็บข้อมูล ด้วยตนเองและนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยใช้การทดสอบความแตกต่างจากการเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น โดยใช้ t- test

ผลการวิจัย

ผลการศึกษารoles บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดอ่างทอง พบว่า

1. ครูที่ปรึกษามีบทบาทที่เป็นจริงต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากระดับมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{x} = 4.17$) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 4.16$) ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{x} = 4.15$) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน ($\bar{x} = 4.12$) ด้านการรายงานผล ($\bar{x} = 4.11$) และ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{x} = 4.10$) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทที่เป็นจริงต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในภาพรวม

(n=254)

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	บทบาทที่เป็นจริง		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.16	0.72	มาก
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.17	0.70	มาก
3. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.10	0.76	มาก
4. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน	4.12	0.77	มาก
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.15	0.72	มาก
6. ด้านการรายงานผล	4.11	0.74	มาก
รวมเฉลี่ย	4.14	0.73	มาก

2. ครูที่ปรึกษามีบทบาทที่คาดหวังต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากระดับมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการรายงานผล ($\bar{x} = 4.36$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{x} = 4.24$) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน ($\bar{x} = 4.21$) และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{x} = 4.17$) ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทที่คาดหวังต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในภาพรวม

(n=254)

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	บทบาทที่คาดหวัง		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.21	0.70	มาก
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.24	0.72	มาก
3. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.17	0.72	มาก
4. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน	4.21	0.71	มาก
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.36	0.63	มาก
6. ด้านการรายงานผล	4.36	0.63	มาก
รวมเฉลี่ย	4.25	0.68	มาก

3. การเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา พบว่า บทบาทที่คาดหวังสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ทั้งโดยรวม รายด้าน และทุกรายการ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา

(n=254)

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	บทบาท ที่เป็นจริง		บทบาท ที่คาดหวัง		t-test	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.16	0.72	4.21	0.70	14.99	.00
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.17	0.70	4.24	0.72	15.42	.00
3. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.10	0.76	4.17	0.72	13.54	.00
4. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน	4.12	0.77	4.21	0.71	15.28	.00
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.15	0.72	4.36	0.63	16.19	.00
6. ด้านการรายงานผล	4.11	0.74	4.36	0.63	15.17	.00
รวมเฉลี่ย	4.14	0.73	4.25	0.68	15.10	.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสรุปผลการศึกษารoles บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดอ่างทอง มีประเด็นสำคัญที่จะต้องพิจารณาและนำมาอภิปรายดังนี้

1. จากผลการวิจัยด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ รจนา สีนที (2547: 133) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการปฏิบัติงานตามระบบการช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครูในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้บริหารและครูประสบปัญหาในระดับปานกลางและพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครู โดยรวมและรายด้านอยู่ที่ระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการส่งต่อ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหา ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และเพื่อให้การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หน่วยงานต้นสังกัดต้องติดตามประเมินปัญหา และแก้ไขให้ตรงกับสภาพ และความต้องการของแต่ละโรงเรียน ควรจัดครูให้ตามเกณฑ์ และควรสนับสนุนให้มีการฝึกอบรมทั้งผู้บริหารและครู

ข้อสังเกตจากการวิจัย ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เมื่อเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังของครูที่ปรึกษา พบว่า บทบาทที่คาดหวังสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริง

ต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒนา อนนทสีหา (2546: 115-117) ได้ศึกษาการพัฒนาบุคลากรในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโรงเรียนธัญญาพัฒนาวิทย์ อำเภออมลาลาย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า 1) การรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล ผู้ร่วมศึกษามีความรู้ความเข้าใจ สามารถเก็บข้อมูลระเบียบวาระของนักเรียน ได้ อย่างถูกต้องครบถ้วนตรวจสอบแก้ไขเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ 2) การคัดกรองนักเรียน คัดกรองนักเรียน โดยอาศัยแบบประเมินพฤติกรรมเด็กและนำมาวิเคราะห์โดยครูในโรงเรียนร่วมกันกำหนด ซึ่งได้ คัดกรองนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง 3) การส่งเสริมนักเรียน สามารถ นำความรู้ไปใช้ในการดำเนินงานส่งเสริมนักเรียนได้เป็นอย่างดี เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่าง อาจารย์ที่ปรึกษา ป้องกันไม่ให้นักเรียนกลุ่มปกติกลายเป็นกลุ่มเสี่ยง และช่วยนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ให้กลับมาอยู่ในกลุ่มปกติ 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา เป็นกระบวนการเพื่อติดตามสังเกตพฤติกรรม ป้องกันกลุ่มปกติมิให้กลายเป็นกลุ่มเสี่ยงและแก้ไขปัญหาหากกลุ่มเสี่ยงให้กลับมาสู่กลุ่มปกติ 5) การส่งต่อ ส่วนใหญ่ขั้นตอนนี้จะไม่ค่อยเกิดขึ้นเพราะโดยส่วนใหญ่อาจารย์ที่ปรึกษาสามารถติดตามดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในการดูแลและแก้ไขปัญหาได้

2. จากผลการวิจัยด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของอุทิศ ตาปราบ (2548: 110-116) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน บ้านหนองโจด อำเภอโนนสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่พบในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองโจด อำเภอโนนสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1 คือ ครูประจำวิชาไม่เข้าใจระบบ ขั้นตอน วิธีดำเนินงาน ขาดเครื่องมือในการปฏิบัติงาน ปัญหาของนักเรียนยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องเป็นระบบและ ต่อเนื่อง โดยเฉพาะปัญหาทางการเรียน คือ การอ่านออกเสียงคำไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจน ซึ่งมีอยู่ ในทุกระดับชั้น ภายหลังจากการพัฒนาการดำเนินงาน โดยใช้กระบวนการนิเทศภายในและการประชุมเชิงปฏิบัติการ ตลอดจนการจัดทำข้อมูลในการดำเนินงานในวงรอบที่ 1 พบว่า ครูประจำชั้น มีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินงานในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง นักเรียน การส่งเสริมนักเรียน แต่การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนทางการเรียน โดยเฉพาะ การออกเสียงไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจน ยังไม่ประสบผลสำเร็จจึงดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานต่อเนื่อง ในวงรอบที่ 2 โดยเพิ่มเวลาในการนิเทศ และนิเทศเป็นรายบุคคลมากขึ้น และให้มีการติดตามพฤติกรรม ของนักเรียนมากขึ้น พบว่า สามารถแก้ปัญหานักเรียนในด้านการเรียน โดยเฉพาะการอ่านออกเสียง คำไม่ถูกต้องไม่ชัดเจน ให้ดีขึ้นได้

ข้อสังเกตจากการวิจัยด้านการคัดกรองนักเรียน เมื่อเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริง และ บทบาทที่คาดหวังของครูที่ปรึกษา พบว่า บทบาทที่คาดหวังสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริง ต่อการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญหนา ศรีลาดเลา (2546: 94-98)

ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนแดนดงพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ก่อนการพัฒนาครูที่ปรึกษาขาดความรู้ความเข้าใจ เทคนิค กระบวนการทำงานและขาดความตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่หลังการพัฒนาบุคลากรโดยการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการมีการปฏิบัติในระดับมากเกือบทุกรายการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กิจกรรมการเยี่ยมบ้านนักเรียน ช่วยให้เกิดความพึงพอใจในกิจกรรมดังกล่าวเป็นอย่างดี

3. จากผลการวิจัยด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชยานนท์ มูลพิมพ์ (2550: 110-112) ได้ศึกษาเรื่องระดับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีการดำเนินงานมากที่สุด รองลงมาคือ การส่งเสริมนักเรียน การคัดกรองนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ตามลำดับ แสดงว่าผู้บริหารและครูเห็นความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดทุกแห่ง จัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ข้อสังเกตจากการวิจัย ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห เมื่อเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูที่ปรึกษา พบว่า บทบาทที่คาดหวังสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริงต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมบุญรณ์ เข้มเพชร (2546: 158-165) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนศรีฐานกระจายศึกษา อำเภอป่าดิว จังหวัดยโสธร ผลการศึกษา พบว่า เมื่อใช้กลยุทธ์การนิเทศภายในและการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน สามารถแก้ปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ คือ สามารถช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความรู้ความเข้าใจ เรื่อง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง และตรงตามสภาพปัญหา ครูที่ปรึกษาได้รับการพัฒนาการดำเนินงานตามกรอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อ โดยเฉพาะกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมซ่อมเสริม และกิจกรรมการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง ส่งผลให้นักเรียนกลุ่มมีปัญหาได้รับการดูแลช่วยเหลือ จนสามารถผ่านการประเมินตามหลักสูตรได้ครบทุกคน และการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการพัฒนาจนมีผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก

4. จากผลการวิจัยด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริดา ทับทิมทอง (2550: 73) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

พระนครศรีอยุธยา มีพัฒนาขึ้นตรงตามเนื้อหา โครงสร้าง และหลักวิชาการ ทั้ง 5 ขั้นตอน 36 รายการ ได้แก่ 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ประกอบด้วย 6 รายการ 2) วางแผน การดำเนินงาน การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 8 รายการ 3) ดำเนินงานปฏิบัติตามแผน ประกอบด้วย 11 รายการ 4) การนิเทศกำกับติดตามประเมินผล การดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 6 รายการ 5) การนำข้อมูลการประเมินไปใช้ประกอบด้วย 5 รายการ 2) แนวทางการดำเนินงาน การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม ทั้ง 5 ขั้นตอน 36 รายการ 3) แนวทางการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ทั้ง 5 ขั้นตอน 36 รายการ

ข้อสังเกตจากการวิจัย ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน เมื่อเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังของครูที่ปรึกษา พบว่า บทบาทที่คาดหวังสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริง ต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสมอ หาวีวร (2546: 138-143) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนกรวดวิทยาคาร อำเภอบ้านกรวด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ระบบบริหารและการจัดการตามกระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้การป้องกัน การส่งเสริมและการแก้ไขปัญหาไม่ตรงตามสาเหตุ ผู้ปกครองและชุมชนขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการดำเนินงานปกครองโรงเรียน แต่หลังจากได้ดำเนินการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามวงจร PDCA ทำให้เกิดการพัฒนาคือ การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และความคิดเห็น ต่อการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยระดับดี ซึ่งมากขึ้นกว่าก่อนการพัฒนา การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาตามองค์ประกอบ 5 ประการ ปรากฏหลักฐานเอกสารการปฏิบัติงานที่ชัดเจน การประเมินเพื่อทบทวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีระดับการปฏิบัติ เฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับดี ซึ่งได้พัฒนาเพิ่มขึ้นจากเดิมที่อยู่ในระดับปฏิบัติต้องปรับปรุง

ด้านการส่งต่อนักเรียน ซึ่งพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของนิกร ทองทิพย์ (2550: 70) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เสด็จ พบว่า ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในความดูแล มีการใช้แบบประเมินพฤติกรรม แต่นักเรียนสื่อสารด้วยภาษาไทยไม่ได้ และไม่สามารถเยี่ยมบ้านนักเรียนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร มีการวางแผนในการคัดกรองนักเรียน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่มคือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ แต่นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ชัดเจนจึงจัดกลุ่มได้ยาก มีการจัดกิจกรรม บันทึกรายงาน กิจกรรมไฮมูม

และกิจกรรมในหอพัก และมีการประชุมผู้ปกครอง แต่ขาดอุปกรณ์ในการพัฒนานักเรียน และครูไม่มีเวลาให้กับนักเรียน มีการมอบหมายงานหน้าที่ให้กับนักเรียนที่รับผิดชอบงานในห้องเรียน มีการจัดทำแนวทางในการช่วยเหลือนักเรียน แต่นักเรียนไม่ยอมรับการช่วยเหลือจากครู นอกจากนี้ ได้มีการส่งต่อให้ฝ่ายปกครอง ครูพยาบาลได้ช่วยแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน แต่ครูที่ดูแลหอนอนไม่ส่งต่อนักเรียนที่ป่วย

ข้อสังเกตจากการวิจัย ด้านการส่งต่อนักเรียน เมื่อเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังของครูที่ปรึกษา พบว่า บทบาทที่คาดหวังสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริง ต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉรี พูลเพิ่ม (2546: 77-82) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนก้นทงรามย์ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนก้นทงรามย์ นักเรียนที่ถูกจัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ทั้งหมด 21 คน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยมีหลักเกณฑ์ตามความรุนแรงและความถี่ของพฤติกรรม ซึ่งนักเรียนกลุ่มมีปัญหาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนบ่อย ๆ จนสังเกตได้หลังจากใช้กิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหามากกว่าครึ่งหนึ่งของนักเรียนที่มีปัญหา คือ การดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน และกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนที่มีปัญหาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้นได้โดยความร่วมมือของเพื่อนที่มีความสามารถ หรือจุดเด่น จุดแข็งในด้านต่าง ๆ ได้ดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา และผู้ปกครองเกิดความตระหนักและความใส่ใจดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น และรับทราบถึงปัญหานักเรียนที่พบในโรงเรียน โดยการดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ผลการพัฒนา การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนก้นทงรามย์ ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนที่มีปัญหาให้ดีขึ้น แต่ยังมีประเด็นที่ต้องปรับปรุงและพัฒนาเพิ่มเติมต่อไปอีก ได้แก่ การป้องกัน และแก้ไขปัญหาคาเรียมเสพยาเสพติดของนักเรียนที่ยังไม่หมดสิ้นไปทันที

ด้านการรายงานผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของราตรี ตนเล็ก (2550: 43) ที่ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนนวมวิทย์ อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนนวมวิทย์ ผู้บริหารและครูผู้สอน ได้รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ได้บันทึกชีวประวัติของนักเรียน ได้รายงานผลการพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้แก่นักเรียนตามผลการเรียนมีกิจกรรมโฮมรูม ได้ประชุมผู้ปกครอง จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกิจกรรมในห้องเรียน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดกิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง ประสานครูที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียน ติดตามและประเมิน การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีการบันทึกการส่งต่อไปยังครูที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียน

ข้อสังเกตจากการวิจัย ด้านการรายงานผล เมื่อเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวังของครูที่ปรึกษา พบว่า บทบาทที่คาดหวังสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริง ต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ชัย สาไพโรวัลย์ (2546: 70-72) ได้ศึกษาการติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ (1) การคัดกรองนักเรียน (2) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (3) การป้องกันและการแก้ไขปัญหา (4) การส่งเสริมนักเรียน และ (5) การส่งต่อ 2) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือ (1) การป้องกันและการแก้ไขปัญหา (2) การคัดกรองนักเรียน (3) การส่งต่อ (4) การส่งเสริมนักเรียน ยกเว้นการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย 3) ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ (1) โรงเรียนควรมีคณะกรรมการนิเทศ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ (2) โรงเรียนมีการพัฒนาระบบสารสนเทศ (3) โรงเรียนมีความพร้อมในด้านเอกสาร สื่อ และอุปกรณ์ เพื่อเอื้อในการดำเนินงาน (4) โรงเรียนมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และ (5) โรงเรียนควรจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ (1) ด้านครูประจำชั้นและครูผู้เกี่ยวข้อง (2) ด้านนักเรียน และ (3) ด้านการดำเนินงานของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้
  - 1.1 โรงเรียนควรนำเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของนโยบาย ของโรงเรียนที่มีแผนการปฏิบัติงานให้ชัดเจน มีระบบ รวดเร็ว ถูกต้องสามารถปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น
  - 1.2 ครูทุกคนควรมีการอบรมเทคนิคการให้คำปรึกษาหลากหลายวิธีและต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เพราะปัญหาของนักเรียนมีการพัฒนาขึ้นมากในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ การให้คำปรึกษา ต้องมีความรู้และเทคนิคการให้คำปรึกษาที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์
  - 1.3 การดำเนินการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาทุกคนในสถานศึกษา ต้องเป็นผู้ชี้แนะในลักษณะกัลยาณมิตร ต่อผู้ร่วมงานทุกคนทุกงาน
  - 1.4 ครูที่ปรึกษาควรสร้างนักเรียนให้สามารถเป็นที่ปรึกษาเพื่อนได้ จะได้ผลมากกว่าครูเป็นที่ปรึกษา เพราะนักเรียนมีความใกล้ชิดและวัยใกล้เคียงกันย่อมมีความเข้าใจกันได้ดี
  - 1.5 การให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการจัดทำเป็นหลักสูตรเครือข่ายผู้ปกครองในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะทำให้นักเรียน ผู้ปกครอง ครูโรงเรียน มีความเข้าใจและสานสัมพันธ์กันได้ดีขึ้น

1.6 ผู้บริหารโรงเรียนต้องกำกับติดตามผล ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนตามนโยบายของโรงเรียน รวมทั้งให้คำปรึกษา หาวิธีแก้ไขร่วมกันกับทุกฝ่ายในเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยพฤติกรรมการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามวงจรคุณภาพของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.2 ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวงจรคุณภาพของสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา กับโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือโรงเรียนเอกชน

2.3 ควรวิจัยเชิงคุณภาพกับนักเรียนที่ผ่านกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพิจารณาการพัฒนาคุณภาพและคุณลักษณะของนักเรียน

สรุป

ผลการศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดอ่างทอง พบว่า 1) บทบาทที่เป็นจริงต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน ด้านการรายงานผล และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 2) บทบาทที่คาดหวังต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการรายงานผล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังมีความแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 โดยบทบาทที่คาดหวังสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริงทุกด้าน

เอกสารอ้างอิง

- กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- ชยานนท์ มูลพิมพ์. (2550). **การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ณรงค์ชัย साไฟรวัดย์. (2546). **การติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นิกร ทองทิพย์. (2550). **การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เชียงดาว**. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญหนา ศรีลาดเลา. (2546). **การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนแดนดงพิทยาคม กิ่งอำเภอแดนดง จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พัฒนา อนนทสีหา. (2546). **การพัฒนาบุคลากรด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วิทยาลัยพัฒนาวิทย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รจนา ลินที. (2547). **สภาพการปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครู ในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศึกษา สงเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัตนาพร พลลาภ. (2551). **การดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร**. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ราตรี ตนเล็ก. (2550). **การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวชิราลัย อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. (2555). **สรุปผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2555**. บุรีรัมย์: กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). **การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สุธิดา ทับทิมทอง. (2550). **การศึกษาแนวทางการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- เสมอ หาริวร. (2546). **การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนกรวดวิทยาคาร อำเภอบ้านกรวด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษابุรีรัมย์ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อััจฉรี พูลเพิ่ม. (2546). **การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.